

De bewoners van het rijk (Openbaring 20:4-6)

> De duizendjarige regering van de gemeente (Openbaring 20:4-6)

Openbaring 20:4-6 beschrijven degenen die tot leven komen en met Christus regeren gedurende de periode van duizend jaar. Het vierde vers lijkt deze groep mensen die met Christus regeren in twee groepen te verdelen. Als we het gedeelte goed lezen, lijkt het echter om twee groepen mensen te gaan. Johannes zegt namelijk twee keer in het vierde vers dat hij een groep mensen zag. Hij ziet een groep die op tronen zit en gezag krijgt om het oordeel uit te voeren. Daarnaast ziet hij een groep die hij omschrijft als martelaren vanwege hun getuigenis van Christus en omdat zij het merkteken van het beest niet dragen en zijn beeld niet aanbeden hebben.

1. De eerste groep: zij die op de troon zitten (Openbaring 20:4)

Johannes ziet een aantal tronen staan waar mensen op mogen zitten. Wie dat precies zijn, ziet Johannes niet. Wel wordt uit alles duidelijk dat deze groep recht krijgt om het oordeel uit te spreken. Ook de tronen waar zij op zitten getuigen hier van. Het beeld van de troon komt later in Openbaring nog terug, waarbij het duidelijk wordt dat het om een rechterstoel gaat (Openbaring 20:11).

Op het eerste gezicht lijkt deze groep de triomferende kerk te zijn. Dan zal het gaan om dezelfde groep als de tweede groep die Johannes ziet (hierop kom ik terug in paragraaf 3). Het zien van deze groep als de triomferende kerk is in lijn met andere Bijbelgedeelten. In de Bijbel lezen we namelijk over de gelovigen die samen met Christus zullen oordelen in het eindoordeel en nu al met Hem regeren. In Openbaring 3 wordt gesproken over een groep mensen die met Christus op Zijn troon zit. Daar zijn het alle gelovigen die overwonnen hebben (Openbaring 3:21). In Daniël 7 wordt een vergelijkbaar beeld geschetst, waarbij Christus op de troon zit en oordeelt samen met de heiligen van de Allerhoogste (Daniël 7:9-22). Ook Paulus zegt dat de heiligen over de wereld zullen oordelen (1 Korinthe 6:2 en Romeinen 5:17). In deze verwijsteksten gaat het over gelovigen die macht krijgen om te oordelen. Deze gelovigen zijn al bij God.

Toch gaan we te snel als we stellen dat de groep mensen die Johannes op de troon ziet zitten de triomferende kerk is. Er is namelijk een Bijbelse lijn die duidelijk maakt dat het volk van God nu al op aarde regeert en oordeelt namens hem (Efeze 2:6; Kolossenzen 3:1). Paulus maakt ons duidelijk dat de hemelse heerlijkheid niet iets is voor straks, maar dat we er in zekere zin nu al in delen. Zoals Christus door God in de hemel is geplaatst (Efeze 1:20) boven alle overheden en machten (Efeze 1:21-22), zo zijn ook de gelovigen in de hemelse gewesten gezeten. Dat houdt in dat zij in Christus ook boven deze overheden en machten zijn geplaatst (Efeze 6:10-12). Zij hebben dus niet alleen deel gekregen aan Jezus' dood en opstanding (Romeinen 6:3-5; Kolossenzen 2:12-13), maar in zekere zin ook aan zijn verhoring. Daarom schrijft Paulus dat het burgerschap van de gelovige geen aards burgerschap, maar een hemels burgerschap is (Filipenzen 3:20-21). Dat verhoogt zijn met Christus ziet Johannes hier, naar mijn overtuiging, afgebeeld in de tronen. De gelovigen krijgen beschikking over het Koninkrijk, zoals Christus het tot beschikking gekregen heeft van de Vader (Lukas 22:29).

De eerste groep die Johannes omschrijft is, naar ik aanneem, deze groep. Het zijn hen die door het geloof in Christus nu al met Hem op de troon zitten.

2. De eerste groep: ze delen in het oordelen (Openbaring 20:4)

Dit zitten op de troon en het oordelen met Christus op aarde is misschien moeilijk te begrijpen, maar het weerspiegelt iets van het aardse Koningschap van Christus. Hij regeert (Mattheüs 26:52-54, 63-64) en oefent het oordeel namens Zijn Vader nu al uit (Johannes 5:22-23; 12:31-33). Johannes

ziet dat Zijn gemeente op aarde in dat oordelen deelt. Hoe moet u dat precies voor u zien? Deze rol van de kerk komt bijvoorbeeld tot uiting in Mattheüs 28:19-20, waar Jezus de kerk machtigt, op basis van alle autoriteit in hemel en op aarde die aan Jezus is gegeven, om Zijn bediening uit te voeren door te dopen en onderwijzen namens Hem. De manier waarop de kerk nu al oordeelt, is bijvoorbeeld te vinden in Mattheüs 16:16-19 en Johannes 20:21-23, waarin Jezus de Kerk machtigt om de hemel te openen en te sluiten door de zonden van de boetvaardigen te vergeven en de zonden van de onboetvaardigen niet te vergeven. Daarmee is het oordeel niet alleen iets dat straks plaatsvindt, maar nu al wordt het hemelrijk geopend en toegesloten (vergelijk Johannes 3:18). Deze uitspraken van de Kerk, van vergeving of veroordeling, zijn oordelen verkondigd namens hun Meester. Onder deze spanning staat ook elke preek.

Dit met Christus op de troon zitten moeten we wel goed begrijpen. Dat christenen het oordeel krijgen, betekent niet dat ze op eigen initiatief en gelegenheid recht kunnen en mogen spreken. U moet hierbij het beeld van een rechtbank in de Verenigde Staten in gedachte houden. Daar is er een jury en de jury velt dan aan het eind van de rechtszaak een oordeel. Dat vonnis neemt de rechter vervolgens over. Het feit dat de christenen het oordeel wordt gegeven (Openbaring 20:4), laat zien dat het hier precies andersom gaat. Ze wachten het oordeel van hun Redder en Rechter af en wanneer Hij uitspraak doet, stemmen zij helemaal met Zijn oordeel in. Zij spreken in het rechtspreken niet op eigen initiatief, maar ze spreken het Woord na. Hoewel de situatie anders is, zagen we iets daarvan in het hoofdstuk hiervoor. Het hemelse koor zingt als antwoord op Christus' vonnis: amen, halleluja (Openbaring 19:1-9). Zo oordeelt de gemeente met Christus.

Het is precies zoals we het zien gebeuren in de rechtszaal van Kajafas. Waar Kajafas de Heere Jezus ter verantwoording roept en Hem aanklaagt, draait de Heere Jezus de rollen om en zegt: "Van nu aan zult u de Zoon des mensen zien zitten aan de rechterhand van de kracht van God en zien komen op de wolken van de hemel." Daar gebruikt de Heere Jezus twee beelden voor Hem als Rechter. Hij draait de rollen in het heden (van nu aan) om. Het is apart en misschien zelfs onwerkelijk dat als u dat tot zich door laat dringen, u hier op aarde soms onder de voet wordt gelopen, belachelijk wordt gemaakt en dat mensen soms niets van u moeten hebben, omdat u christen bent. Dan worden christenen in Noord-Korea en Afghanistan verdrukt, gedood of voor een aardse rechtbank gedaagd, omdat ze Christus belijden. In werkelijkheid, zo ziet Johannes, is het echter precies andersom. Niet de strijdende kerk wordt voor het gerecht gedaagd van de ongelovigen, maar de ongelovigen worden voor het gerecht gedaagd van Christus en Zijn gemeente.

3. De tweede groep: zij die onthoofd zijn (Openbaring 20:4)

De tweede groep die Johannes ziet, zijn de zielen van degenen die waren onthoofd vanwege het getuigenis van Jezus en vanwege het Woord van God. Het beeld dat Johannes hier gebruikt, verwijst naar mensen die met een bijl om het leven zijn gebracht. De vraag is of het enkel betrekking heeft op degenen die daadwerkelijk zijn onthoofd of verwijst naar alle christenen, aangezien allen die in Christus zijn, op de een of andere manier kunnen lijden voor hun christelijke getuigenis, zoals Antipas in de kerk van Pergamum (Openbaring 2:13). Het gaat hier allereerst om hen die hun getuigenis met het bloed hebben moeten bekopen. Er is aanleiding om in deze groep heel de triomferende kerk te lezen. Zo krijgt de gemeente van Laodicea te horen dat eenieder die overwint, dat wil zeggen, de verdrukking heeft doorstaan, met Christus mag regeren (Openbaring 3:21). Net zoals de zielen van hen die waren gedood vanwege het Woord van God en zich onder het altaar in de hemel bevinden, gaat het hier waarschijnlijk ook over allen die vanwege hun geloof in Jezus hun leven hebben verloren en in Christus gestorven zijn (Openbaring 6:9-11). Als alle christenen hier in beeld zijn, zoals ik denk, dan dienen de martelaren die werden onthoofd als voorbeelden van het lijden dat elke gelovige overkomt (Johannes 16:33).

De gelovigen die een verdrukking ondergaan in dit leven, worden afhankelijk van de oorzaak opgedeeld in twee groepen. De eerste oorzaak is dat zij getuigenis geven van Jezus en het Woord van God. Het getuigen van Christus is kenmerkend voor een christen (Lukas 24:44-49; Johannes 15:27; Handelingen 1:8). Heel de christelijke gemeente getuigt van Christus (Openbaring 11:3-7). Het is daarmee niet alleen een opdracht voor de christen (Mattheüs 28:19), maar ook een kenmerk van een christen (Handelingen 1:8). Kenmerkend aan die getuigenis is dat het tegen de stroom in gaat. Het Griekse woord voor getuige (μαρτυρία; marturia) impliceert martelaarschap. Een getuige is dus een christen die getuigt van de waarheid van Jezus en het Woord van God. Hierdoor zal hij vormen van vervolging ondergaan. Of hij nu een martelaarsdood sterft of niet, hij is een martelaar van Jezus. Het Bijbelse gebruik van getuige en martelaar ondersteunt de interpretatie van onthoofding van deze getuige als de verbeelding van de vervolgingen die alle christenen ervaren. Christelijke getuigen (martelaren) ondersteunen en bevestigen hun getuigenis met hun leven en, indien nodig, door de manier waarop ze sterven. Deze omschrijving van een christen doet ons de vraag stellen of we bij deze groep horen. Bent u een getuige van Christus?

De tweede oorzaak van martelaarschap is de draak (Openbaring 13:1-10). Via zijn handlangers verdrukt en bestrijdt hij de vrouw. Deze verdrukking zal zijn hoogtepunt vinden in het beeld dat aanbeden moet worden op straffe van de dood (Openbaring 13:15) en het merkteken dat de gelovigen uitsluit van de maatschappij (Openbaring 13:16). Net als bij het onthoofden omschrijft Johannes de hevigste gevolgen van de verdrukking door satan. Door trouw te blijven aan Christus en Zijn getuigenis zal de gemeente uitgesloten, verdrukt en gedood worden. Johannes ondervond deze vervolging aan den lijve en iets daarvan zal iedereen die trouw is aan Christus ervaren in zijn leven. Is het niet in de vorm van lichamelijke verdrukking, dan is het wel in de vorm van geestelijke verdrukking en verleiding (Openbaring 17:1).

Johannes ziet mensen die hoe dan ook genekt waren in het leven, omdat ze Christus volgden. Hij ziet mensen die onder de voet zijn gelopen door de vijanden van Christus, omdat ze van Hem getuigden en daarom niet mee konden met de wereld om hen heen. Hij ziet mensen die buitenspel werden gezet en vreemdelingen op aarde zijn, omdat ze Christus volgden (Filippenzen 3:20). Het zijn mensen die op een of andere manier, net zoals Johannes en de gemeente uit die tijd, niet meer deel konden nemen aan het gewone maatschappelijke leven, omdat ze verbannen werden (Openbaring 1:9). Het zijn mensen die links- of rechtsom een martelaar zijn vanwege het getuigenis dat ze geven.

4. De tweede groep: ze worden weer levend (Openbaring 20:4-5)

Deze tweede groep die Johannes ziet, lijkt in eerste instantie een verslagen groep te zijn. Daarbij moest ik denken aan die christenen die op het strand door volgelingen van de Islamitische Staat gedood werden. Zij moesten Christus afzweren of het kostte hen het leven. Zij konden Christus echter niet verloochenen en werden onthoofd. Als je dat hoort en ziet, denk je: arme mensen. Dan kunnen we wel belijden dat satan gebonden is, maar die mannen hebben de inspanningen van de draak niet overleefd. Bij hen heeft satan toch gewonnen. Zij delfden het onderspit en daarom denken we: zielig. Johannes ziet deze mannen echter op een andere manier en hij krijgt te horen: zalig (Openbaring 20:6). Waarom zijn die getuigen zalig? Ze delen in de eerste opstanding (Openbaring 20:5). Het is net als met Christus die stierf op Golgotha. Het lijkt op het eerste gezicht voor de discipelen dat Hij verloren heeft (Lukas 24:21), maar in werkelijkheid is de kop van satan vermorzeld en heeft Hij overwonnen. Daarom is het zo belangrijk dat we de dingen leren zien uit het perspectief van God en Zijn Woord. Dat moeten we bovendien niet pas als de vervolging in alle hevigheid aanbreekt, maar ook nu we met onze kinderen ons midden in de verleiding bevinden. Nu moeten ons leven en onze opvoeding daarvan doordrongen zijn.

Wat houdt dat weer leven worden (Openbaring 20:4) in de eerste opstanding (Openbaring 20:5) in? Het gaat hierbij niet om de opstanding op de jongste dag. Dat is de tweede opstanding, waar Johannes later van getuigt (Openbaring 20:13). Deze eerste opstanding is niet de opstanding op het moment dat de zee, de dood en het graf hun doden teruggeven. Daarmee concludeer ik direct dat deze eerste opstanding geen lichamelijke opstanding uit de dood is. De Bijbel spreekt namelijk, met uitzondering van een chiliastische uitleg van Openbaring 20, over een gefaseerde lichamelijke opstanding uit de dood. De Heere Jezus spreekt over een opstanding uit de dood die plaats zal vinden in de laatste dagen (Johannes 6:39-40). Het zien van deze eerste opstanding tijdens het duizendjarige rijk als een lichamelijke opstanding uit de dood staat hiermee op gespannen voet. In de Bijbel wordt de wedergeboorte ook omschreven als een opstanding (Johannes 5:19-30; Kolossenzen 3:1-4). Over deze opstanding kan het hier ook niet gaan, omdat het hier gaat om mensen die al gestorven zijn en voor wie de genadetijd voorbij is.

Het beeld dat Johannes hier ziet, sluit aan bij wat er in het Oude Testament al werd beleden. Asaf zong erover: U hebt mijn rechterhand gevat. U zult mij leiden door Uw raad. En als de dood dan komt, dan breekt Uw goedertierenheid, Uw trouw en dat wat U met mij heeft niet af. Integendeel, U neemt mij op in heerlijkheid (Psalm 73:23-26). Doorslaggevender voor deze uitleg zijn de woorden van de Heere Jezus zelf. Hij belooft dat als u in Hem gelooft dat, al komt dan de dood, u toch niet sterven zal, maar het eeuwige leven heeft al bent u gestorven (Johannes 11:25-26). Op die manier schrijft ook Paulus erover. Als hij weet dat hij binnenkort sterft, schrijft hij aan Timotheüs dat de tijd van de ontbinding aanstaande is en dat er daarna een kroon voor hem weggelegd is (2 Timotheüs 4:6-8). Dat leven in de eeuwige heerlijkheid is wat Johannes hier waarschijnlijk omschrijft: de hemel waarin de gelovigen mogen verblijven totdat Christus terugkomt (Jesaja 6:2; Hebreeënen 12:22; Openbaring 5:11 en 7:9). Het is nog niet de lichamelijke opstanding en daarom spreekt Johannes ook over zielen.¹

5. De tweede groep: ze regeren als koningen en priester (Openbaring 20:4 en 6)

Dat opstaan in de hemelse heerlijkheid staat niet op zichzelf. Het gaat bij God niet alleen om zalig worden, maar God wil dat we aan Christus gelijkvormig zijn (Romeinen 8:29). Iets daarvan ziet Johannes als hij schrijft dat de gelovigen regeren als koningen en het koningschap bezitten (Openbaring 20:4 en 6). Het zal zijn zoals Christus beloofd heeft aan de gemeente van Thyatire: "Wie overwint en wie Mijn werken tot het einde toe in acht neemt, hem zal Ik macht geven over de heidenvolken (Openbaring 2:18; vergelijk Openbaring 3:21; 5:10)." Hoe zal dit precies zijn? Allereerst moet hierover gezegd worden dat het onvoorstelbaar is voor ons nu. We zullen regeren door met Gods regering in te stemmen. Deze regering maakt in ieder geval duidelijk dat de gelovige niet langer meer onder de voet gelopen en opgejaagd zal worden, maar mag delen in de zegen. De regering van de heilige wordt in Openbaring het meest zichtbaar gemaakt in de gebeden van de martelaren onder het altaar (Openbaring 6:9-11). Op een of andere manier hebben deze gebeden invloed op Gods verlossend handelen (Openbaring 8:3-5). Hoe dat precies kan en zal zijn, maakt Gods Woord ons niet duidelijk. Toch biedt deze gedachte een troost. Te denken valt aan de voorgangers van de gemeente die gedood werden (Openbaring 2:13). Terwijl zij de laatste adem uitbliezen, lieten ze de gemeente niet los, maar regeerden ze met Christus. Dit is niet te begrijpen en toch biedt het troost. Als u de laatste adem uitblaast, moet u niet denken: wie blijft er voor mijn kinderen en kleinkinderen bidden en zorgen? Kijk hier met Johannes mee: hij ziet koningen die regeren met Christus.

¹ Dit Griekse woord duidt op wat anders dan de stoffelijke buitenkant van de mens (Mattheüs 10:28). Het is de ziel van de mens die blijft voortleven, ook nadat het aardse lichaam gestorven is (Handelingen 2:27,31; Openbaringen 6:9).

De triomferende kerk zal ook priester zijn (Openbaring 20:6). Dat wil zeggen dat ze toegewijd zullen zijn in dienst aan God (Leviticus 8). Zij die de ellende te boven zijn, loven, prijzen en aanbidden Hem (Openbaring 7:15). In deze hemelse heerlijkheid zien we iets terug van het paradijs: Adam die als koning en priester voor God leefde. We zien er iets in terug van Gods doel: een volk van koningen en priesters voor de Vader (Exodus 19:6; Openbaring 1:6). Deze eerste opstanding is een soort voorproef van de lichamelijke opstanding (Openbaring 22:3). Die hemelse werkelijkheid wordt wat mij betreft in vers vier tot zes bezongen en is er nu al. Terwijl wij nog op aarde zijn en de strijd nog voortduurt, is die werkelijkheid er ook en geliefden die ontslapen zijn in Hem, die delen daarin. Dat is wat God ons in dit visioen verzekert. Dat wordt ons hier gegeven om ons hart mee op te halen, om ons mee te vertroosten, juist als we staan bij een graf en er van iemand niets over lijkt te blijven. Het zijn maar woorden en beelden die Johannes gebruikt, maar ondertussen is het een troostrijke werkelijkheid: een eerste opstanding die ervan getuigt dat de dood en de duivel niet het laatste woord hebben. Door Christus krijgt Gods gemeente, die hier voor het oog soms weinig te zeggen had, het laatste woord, doordat leden van die gemeente koningen en priesters zijn.

Excurs I: een ander perspectief op sterven

De duivel lijkt in de wereld om ons heen soms het laatste woord te hebben en we denken misschien wel: God, hoe kunt U het toelaten dat gelovigen vervolgd en gedood worden? We kunnen het idee hebben dat het helemaal verkeerd gaat, maar we zien hier iets anders. Satan blijkt niet gewonnen te hebben. Hij heeft zich tot het uiterste dat God hem toeliet ingespannen, maar het geloof heeft hij niet afgenomen. Integendeel, Christus heeft overwonnen in deze martelaren. Niemand, zelfs de draak niet, kon de gelovigen uit Christus' hand rukken (Johannes 10:27-30). Ze zullen nu al bij Hem zijn.

Deze eerste opstanding is de realiteit die Johannes ziet. Terwijl christenen soms ten onder lijken te gaan in de dood en de poorten van de hel de gelovigen lijkt op te slikken en een christen zijn laatste adem uitblaast, is het niet voorbij, ziet Johannes. Het kan erop lijken dat de draak en de wereld feest lijken te vieren, omdat ze overwonnen denken te hebben, zoals dat in de tijd van Johannes wel gebeurde (Openbaring 11:1-14), maar de werkelijkheid is anders. Het is eerder het tegenovergestelde, want Zijn liefde waar we nu al van leven mogen en die relatie waar we door Christus' bloed in zijn gezet, kunnen niet stuk en niet sterven. Al blaas je je laatste adem uit, dan gaat Hij door en daarom is de dood in wezen niet meer dan een doorgang. Een christen staat op met dat hij hier op aarde in elkaar zakt en je gaat in Gods hemelse heerlijkheid en deelt in die overwinning en heerschappij van Christus.

Laat die troost tot u doordringen: al datgene wat u hier eronder hield en u onder de voet liep, dan bent u het te boven. U kunt denken aan Johannes de Doper. Toen hij onthoofd werd, ging hij in Gods heerlijkheid. Terwijl zijn lichaam daar lag, in die kerker, was hij alle nood en dood te boven, een overwinnaar door Hem die hem heeft liefgehad (Romeinen 8:37). Die wetenschap corrigeert ons denken over sterven. We denken, hoe begrijpelijk ook weleens: wat jammer dat opa of oma dit niet meemaakt. Vanuit het perspectief dat Johannes ons hier biedt, is dat wel verdrietig voor ons, maar het is niet verdrietig voor hen die ontslapen zijn in Christus.

6. Een andere groep: de overige doden (Openbaring 20:5)

Te midden van de uitleg over de heerlijke eerste opstanding, wordt Johannes een groep mensen geopenbaard die niet meer levend worden. Wie maken deel uit van deze groep? Vanuit dit vers wordt in ieder geval duidelijk dat deze doden niet zullen delen in de eerste opstanding en daarmee niet delen in de regering en heerschappij van Christus. Het kunnen daarmee niet de

gestorven overledenen zijn. Zowel de chiliastische uitleg van dit gedeelte als de niet-chiliastische uitleg van dit gedeelte gaat ervanuit dat het hier gaat om de zondaars en ongelovigen die overleden zijn. Dit zinnetje schetst de realiteit dat de ongelovigen niet delen in de heerlijkheid van de gelovigen. Daarbij moet u beseffen dat in de Bijbel ongelovigen bijna nooit opstaan.²

Sommigen concluderen op basis van deze en andere teksten dat ongelovigen nooit zullen opstaan. Dat is onjuist, omdat ook de ongelovigen beoordeeld zullen worden (Openbaring 20:15). Anderen zeggen op basis van Openbaring 20 dat de ongelovigen tot de jongste dag een soort zienslaap hebben. Dat is echter niet wat Johannes ons duidelijk maakt met dit gedeelte. Dit kleine zinnetje laat ons zien dat je met alle huiver moet zeggen dat wie Christus hier op aarde niet beleed heeft, niet zal delen in de zalige heerlijkheid. Voor hen wordt iets anders werkelijkheid. De onnutte slaaf zal uitgeworpen worden in de buitenste duisternis. Daar zal het geweest zijn en tandengeknars (Mattheüs 25:30). Dat zal zijn als een voorlopige uitspraak op het definitieve vonnis.

Voor die werkelijkheid zijn er geen woorden. Misschien gebruikt Johannes er daarom geen woorden voor. Het is het ergste wat je kunt bedenken. Daar is geen spoortje liefde en geen streepje licht. Het zal daar de hatelijkheid ten top zijn: de plek waar de boze huist en het kwade heerst. Het wordt ons hier in stilzwijgen geschilderd als werkelijkheid waar God ons niet voor over heeft. Dat doet Johannes niet om ons bang te maken, maar wel om ons bewust te maken. Als we niet leven van Gods liefde, niets voelen voor Zijn genade en geen kind aan huis zijn bij Hem, dan zal dat wat we nu hebben zich ook voortzetten. Dan hebben we nu niets met Hem en zullen we ook niet delen in de heerlijkheid en de zalige opstanding van Hem.

7. Een zaligspreking (Openbaring 20:6)

Lezend over het beeld van de hemelse zaligheid drukt God ons in een zaligspreking op het hart dat het niet bij deze hemelse heerlijkheid blijft. Zij die delen in de eerste opstanding en als koningen en priesters nu al met Christus regeren, zijn ook bevrijd van de tweede dood. Als u zich straks in de hemelse zaligheid bevindt, bent u niet alleen de zonde te boven, maar bent u heilig. Daarnaast hoeft u ook niet bang te zijn dat de eeuwige heerlijkheid u kan ontgaan. Terwijl u voor de wederkomst van Christus sterft, deelt u in de hemelse heerlijkheid en worden we verzekerd van de eeuwige heerlijkheid. Zo maakt God duidelijk dat we straks ook zullen delen in de lichamelijke opstanding en inwoner zullen zijn van de heilige stad, het Nieuwe Jeruzalem (Openbaring 21:2-10; 22:19). Als we die heerlijkheid van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde bovendien tot ons door laten dringen, begrijpen we deze zaligspreking.

Chiliastische uitleg: de opstanding in het vrederijk (Openbaring 20:4-6)

Voor een groot deel komt de bovenstaande uitleg van Openbaring 20:4-6 overeen met de chiliastische uitleg. Het grootste verschil is opnieuw het moment waarop dit visioen in vervulling gaat. Aangezien het chilasme dit hoofdstuk leest als een belofte voor de toekomst, wordt de eerste opstanding (Openbaring 20:5) als een lichamelijke opstanding uit de dood gezien. Zij die opgestaan zijn, zullen niet regeren vanuit de hemelse heerlijkheid, maar ze zullen op tronen zitten in het aardse Koninkrijk van Christus. Alle gestorven gelovigen uit de tijd na de eerste komst van Christus zullen zich bij de heiligen van de verdrukking voegen en gezamenlijk met Christus regeren (2 Timotheüs 2:12). De niet-gelovigen die gestorven zijn (Openbaring 20:5), zullen nog duizend jaar in het graf blijven. Er is daarmee een scheiding van minstens duizend jaar tussen de eerste en tweede opstanding.

² Het Griekse woord voor opstanding (ἀνάστασις; anastasis). Alleen in Handelingen 24:15 wordt dit woord gebruikt voor de opstanding van de onrechtvaardigen.

In deze duizendjarige periode van vrede door de regering van Christus en de gelovigen ziet men vele beloftes in vervulling gaan, namelijk dat mensen vredig zullen leven en er overvloed aan eten zal zijn (Jesaja 65:20-21; Jesaja 2:2-4;). Ook plaatst men de bekering van Israël en een opwekking van de gemeente in deze periode. Dit is het aantrekkelijke van de chiliastische uitleg. Onvervulde beloften in Gods Woord lijken van toepassing te zijn op deze periode. Het ingewikkelde is echter dat Johannes in Openbaring 20 geen toespeling maakt op deze belofte. Hij omschrijft hetgeen hij ziet op een sobere manier.

Het gevolg van dit grote verschil is dat de uitleg van Openbaring 20 niet functioneert als een antwoord en troost op de vragen van de gemeente nu. Het is meer een troost en een uitzien naar het vrederijk dat komt.

Het einde van de duizend jaar (Openbaring 20:7-10)

Nadat de periode van duizend jaar is afgelopen, komt er een laatste strijd waarin de draak wanhopig probeert om voor eens en altijd de kerk en haar missie, namelijk het getuigen van Christus, te vernietigen. Dit laat zien dat de strijd die satan tegen God heeft aangeboden, de strijd tussen het vrouwenzaad en het slangenzaad (Genesis 3), nooit zal eindigen als het aan hem ligt. Niets zal ervoor zorgen dat hij stopt met het haten van God.

God heeft echter andere plannen dan satan, en hoewel de strijd in alle hevigheid losbarst in Openbaring 20, is dit de laatste scène uit de strijd tussen God, Zijn gemeente en satan. Een glimp van deze strijd werd al eerder geopenbaard. Johannes zag dat een groot leger zich verzamelde bij de rivier de Eufraat (Openbaring 9:13-21). De strijd barstte toen nog niet los, omdat God de legers tegenhield. Johannes zag ook dat deze legers zich verzamelden voor de strijd bij Armageddon en dat deze strijd losbarstte (Openbaring 16:12-16). En nu, voor de derde en laatste keer hier in Openbaring 20, ziet Johannes het einde van deze verschrikkelijke laatste strijd.

> De satan ontbonden (Openbaring 20:7-9)

Aan het einde van de duizend jaar wordt satan losgelaten uit zijn hermetisch afgesloten gevangenis. Dit brengt een grote verandering voor de gemeente op aarde teweeg. De beperkingen die God hem tijdens het millennium heeft opgelegd, vallen tijdelijk weg. Hoewel satan gedurende het duizendjarige rijk de gemeente lastigviel, kon hij haar goddelijke missie niet vernietigen. Satan kon namelijk niet rechtstreeks de strijd met de gemeente aangaan. Hij werd tegengehouden door Gods zorg voor de gemeente (Openbaring 12:6-18). Hij kon alleen de strijd aangaan door middel van de twee beesten (Openbaring 13:1-18) en de hoer (Openbaring 17:1-18:24). Op die manier kon hij allerlei soorten lijden en pijn en vervolging veroorzaken voor de mensen van de kerk. Nu wordt hij echter vrijgelaten om de kerk rechtstreeks aan te vallen. Door middel van duivelse misleidingen en geweld probeert hij de naties ervan te weerhouden de getuigenis van Christus te horen. Het gevolg hiervan is dat de wereld steeds vijandiger en gewelddadiger wordt tegenover de kerk en de boodschap van Christus (Openbaring 20:3).

Het beeld dat Johannes gebruikt om deze ultieme poging van de draak te omschrijven, is die van de strijd tussen Gog en Magog. De exacte betekenis van beide namen is lastig te bepalen.³ Wat de namen ook betekenen, ze worden in de Bijbel gebruikt als termen voor kwade krachten op aarde die God en godsvrucht bestrijden. Zo vertegenwoordigen ze in Ezechiël 38 en 39 de vijanden van Gods volk die probeerden Israël te vernietigen. In deze profetie is Gog een prins die een soort legeraanvoerder is van de kwade machten (Ezechiël 38:7-9, 14-16). Deze prins Gog is afkomstig uit Magag, een land in het hoge noorden (Ezechiël 38:2, 15; 39:2).

Het wonderlijke van de profetie van Ezechiël is dat God belooft Zijn volk te verlossen van de aanval van Gog en Magog. Die verlossing vindt plaats wanneer Israël totaal onder de voet gelopen dreigt te worden. Op het moment dat de nood het hoogst is, worden de legers van Gog getroffen door vuur uit de hemel (Ezechiël 39:3-6). De nederlaag van Gog is hierdoor zo groot, dat de wapens die achterblijven op het slagveld voldoende zijn om Israël gedurende zeven jaar van brandhout te voorzien. Ook hebben de Israëlieten zeven maanden nodig om hun lichamen te begraven (Ezechiël 39:12). De vogels van de hemel doen zich ondertussen te goed aan de lijken van de soldaten (Ezechiël 39:17-20).⁴ Door deze immense overwinning kan God Zijn glorie, macht

³ De naam Gog komt eerder in de Bijbel voor en wordt daar gebruikt voor een nakomeling van Ruben (1 Kronieken 5:4). De naam Magog is de naam van een van de zonen van Jafeth (Genesis 10:2).

⁴ Dit beeld zagen we terugkomen in Openbaring 19:17-21. Dit maakt opnieuw de structuur van Openbaring duidelijk.

en majesteitelijkheid laten zien aan alle volken van deze wereld en aan Zijn eigen volk (Ezechiël 39:21-29). Iedereen zal te zien krijgen dat alleen de Heere werkelijk God is.

Excurs II: Magog als plaats of als symbool

Net als bij andere plaatsen in de Bijbel kan de vraag worden gesteld hoe deze plaatsen geïnterpreteerd moeten worden. Komen de legers echt uit Magog? Het kan zijn dat dit het geval is. We weten echter vanuit de Bijbel weinig over Magog. We weten alleen dat dit land ten noorden van Israël ligt. Er is rabbijnse literatuur die aangeeft dat Gog ergens bij Ethiopië ligt. Onder de kerkvaders identificeerde de historicus Eusebius (ca. 260 - ca. 340) Gog als een vertegenwoordiger van het Romeinse rijk. Ambrosius (ca. 339-397) dacht bij Gog aan de Goten, een Germaans volk dat het Romeinse rijk binnenviel. Deze laatste twee voorbeelden maken duidelijk dat Magog veelvuldig geïnterpreteerd is als een synoniem en symbool voor de vijanden van God.

Johannes' verwijzing naar de beruchte slag van Gog en Magog is, denk ik, vergelijkbaar met de symbolische manier waarop wij in onze taal spreken over Waterloo. We hebben het dan niet letterlijk over de nederlaag van Napoleon in de slag van Waterloo, maar we gebruiken deze om te verwijzen naar de ondergang van een imperium.

Johannes omschrijft de legers van Gog en Magog als gigantisch groot. Hun aantal is ontelbaar, want het zijn er zoveel als het zand van de zee (Openbaring 20:8; vergelijk Genesis 15:5). Daarbij lijkt het er sterk op dat Johannes de legers van Gog en Magog uit Ezechiël gebruikt als een beeld voor alle volken van deze aarde. De legers komen namelijk op vanuit alle plekken op deze aarde, niet enkel uit Magog (Openbaring 20:9). Heel de aarde verzamelt zich namelijk voor de strijd.

In Johannes wordt ook de oorzaak van dit verzamelen van de volken geopenbaard. Het is satan die de volken verleidt (Openbaring 20:8). Het woord 'verleiden' mag hier ook vertaald worden met 'afdwalen'. De volken van deze aarde worden hier door Johannes geschetst als een kudde zonder herder, waardoor de schapen verdwalen. Dit tekent op een ingrijpende manier de staat van de mensheid zonder God. In Openbaring 20 verzamelt satan deze afgedwaalde schapen om de strijd met God aan te gaan.

Johannes ziet de legers van Gog en Magog het legerkamp van de heiligen en de geliefde stad omsingelen. Profetisch zien we hier uitgebeeld hoe de wereld zich zal verzamelen tegen de kerk van Christus en het volk van Israël. Dit maakt duidelijk dat niet alleen satan zich nooit zal bekeren, maar dat ook de mens keer op keer in verzet zal komen tegen God. Het legerkamp van de heiligen weerspiegelt dat de kerk van Christus op aarde op pelgrimstocht is, net zoals Israël door de woestijn op pelgrimstocht was (Numeri 2:2). De aanduiding 'de geliefde stad' is waarschijnlijk een verwijzing naar de berg Sion, de stad van God (Psalm 87:2). Net zoals in Ezechiël zullen de legers van Gog het land Israël proberen te veroveren (Ezechiël 38:7-16). Alle menselijke legers van de duivel, zoals vertegenwoordigd door Gog en Magog, in deze laatste grote strijd zijn vastbesloten om het volk van God en de kerk van Christus te vernietigen.

Johannes ziet echter ook dat satan faalt in het vernietigen van de kerk, want God grijpt in. Dit neemt niet weg dat de laatste dagen van de wereldgeschiedenis een kwelling zullen zijn voor de kerk. Het zal een beproeving zijn van zo'n omvang, dat die niet te vergelijken is met iets dat eerder gebeurd is (Markus 13:14-23). Als de Heere Zelf de dagen niet verkortte, zou er van de kerk niets overgebleven zijn (Markus 13:20). Echter, juist met het oog op Zijn uitverkorenen – op Zijn kinderen – verkort God de dagen. Dit is vergelijkbaar met de profetie uit Ezechiël. Toen Gog met zijn legers, nadat ze het land Israël hadden verwoest, op het punt stond Gods volk te vernietigen, kwam God zelf rechtstreeks tussenbeide om Zijn volk te redden door vuur op Magog te sturen (Ezechiël 39:6). Hierdoor zouden de vijanden zo vallen, dat zij nooit meer op konden

staan (Ezechiël 39:3-5). Hier in Openbaring 20 ziet Johannes ook dat “vuur uit de hemel neerdaalde”. Het verslindt de legers van Gog en Magog, waardoor God Zijn volk redt en de legers verschroeid worden.

Excurs III: Het doel van de verdrukking

Johannes krijgt aan het begin van Openbaring 20 het doel van het millennium geopenbaard. De binding van satan heeft als doel dat hij de naties niet langer kan misleiden (20:3). Dat wil zeggen dat de kerk van Christus haar missie kan uitvoeren om het evangelie aan de mensen over de hele wereld te verkondigen. Er wordt echter geen expliciet antwoord gegeven op de vraag waarom God satan aan het einde van het millennium loslaat om de laatste strijd te voeren. Dit kan verwarrend zijn. Waarom zal God toelaten dat de kerk wordt verscheurd door de draak, voorafgaand aan de wederkomst van de Christus?

Allereerst is duidelijk dat God het doel van de verdrukking niet aan Johannes geopenbaard heeft. En hoewel het lastig is om te begrijpen waarom God de satan ontbindt, mogen we Gods genade en ontferming over Zijn kerk niet in twijfel trekken. Toch kunnen we wel een deel van het antwoord formuleren vanuit de parallel met Ezechiël 38 en 39. In deze profetie wordt duidelijk dat de Heere Gog en Magog toestaat Zijn volk bijna te verpletteren (Ezechiël 38:3-16). Dit doet God met een aantal redenen. Allereerst wil Hij Zijn glorie tonen aan alle volken op deze aarde, evenals de grootsheid van Zijn Naam, door Israël te verlossen (Ezechiël 39:21). Een God die Zijn volk redt van Gog en Magog, is een God die almachtig en genadig is. Hierdoor zal ook het volk Israël weten dat de Heere alleen God is en dat zij hun redding enkel aan Hem te danken hebben (Ezechiël 39:22). Daarnaast maakt het heftige ingrijpen van God in de strijd in Ezechiël de haat van God over de zonde duidelijk (Ezechiël 39:23-29). Voor eens en altijd zal duidelijk worden dat God een rechtvaardige God is.

Een Bijbels voorbeeld dat kan helpen bij het verstaan van deze laatste strijd, is de geschiedenis van Job. God stond toe dat satan Job sloeg zonder gerechtvaardigde reden (Job 2:3). Hierdoor werden Job en zijn geloof zwaar op de proef gesteld (Job 1:6-12; 2:1-7; 23:10-12). Job bleef echter trouw en verloochende zijn Heere en Verlosser niet (Job 1:22; 2:10; 16:19-21; 19:23-27). Dat Job God trouw bleef, laat de blijvende trouw en de kracht van Gods genade schitteren. Tegelijkertijd maakt deze geschiedenis het onvermogen van satan om het geloof van Job te vernietigen duidelijk. Net als bij Job zal de gemeente, nadat ze de beproeving heeft doorstaan, rijk gezegend worden.

> De satan vernietigd (Openbaring 20:10)

Johannes ziet niet alleen de vernietiging van het leger, maar ook van de duivel, het bedrieglijke brein achter het leger. Hij wordt in de poel van vuur en zwavel geworpen waar zijn handlangers, namelijk het beest en de valse profeet, ook hun einde zullen vinden (Openbaring 19:20). Hij die de vrouw door middel van de hoer en de beesten vervolgd heeft en haar leed berokkende, wordt nu in de hel geworpen. Waarom openbaart de Heere dit aan ons? Hij laat ons zien dat Hij satan definitief zal vernietigen en dat satan zijn straf niet zal ontlopen. Hij zal zeker niet vrijuit gaan (Psalm 56). Om het intense karakter van zijn straf te omschrijven, geeft Johannes aan dat satan dag en nacht gekweld zal worden, voor eeuwig en altijd. Dit betekent niet dat er in de eeuwigheid dat en nacht zal zijn (vergelijk Openbaring 22:5), maar het laat de eindeloosheid van de pijniging zien. Het vuur en zwavel openbaart het karakter van de pijniging. Dit zijn in de Bijbel beelden voor Gods oordeel dat ondragelijk en alles vernietigend zal zijn (Vergelijk Lukas 17:29).

Bij de overwinning van het Lam en bij Zijn hemelvaart was satan uit de hemel geworpen (Openbaring 12:5-9). Nu, aan het einde van zijn laatste strijd tegen de kerk (de vrouw van

Openbaring 12), aan het einde van Armageddon (Openbaring 16:16) en de strijd van Gog en Magog, is satans nederlaag totaal en is zijn macht volkomen gebroken. Nooit meer kan hij Gods heiligen aanklagen of hen achtervolgen en bedreigen. Want de vrouw, de kerk, overwint nu vanwege haar bruidegom en Heere, de Christus (1 Johannes 5:4-5 en Openbaring 2:10). Ze staat nu gerechtvaardigd voor God vanwege de overwinning van het Lam, en ze zal voor altijd regeren met haar Heere en God in Zijn vrede en glorie.